

BÖLÜM 3

SAĞLIKTA ŞİDDET VE TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİ

Muammer YILMAZ¹

GİRİŞ

İşyeri şiddeti, 1900'lu yılların sonlarına doğru dikkate alınmaya başlanan ve işyerinde çalışma ortamının güvenliğini tehdit eden psikososyal bir tehlikedir. Bu tarihlerden sonra işyerinde gerçekleşen hem sözel hem fiziksel şiddet dünyanın her yerinde önemli bir halk sağlığı sorunu olarak değerlendirilmeye başlamıştır. İşyerinde şiddet, sağlık çalışanları arasında diğer alanlarına göre on altı kat daha fazla görülen bir tehlike olmasına rağmen yeterince üzerinde durulmamaktadır. Yapılan araştırmalar göre sağlık çalışanlarının günümüzdeki en önemli sorunları arasında şiddet ön sıralarda yer almaktadır. Diğer sorunlar ise; vardiyalı çalışma, uzun çalışma saatleri gibi psikososyal faktörler olduğunu göstermektedir. (1,2)

ŞİDDETİN TANIMI

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ); bireyin kendine, bir başka kişiye veya bir gruba karşı psikolojik zarar ya da ihmal, yaralama veya ölüm ile sonuçlanan ve/veya sonuçlanma ihtimali yüksek olan kasti güç kullanımını veya davranışları şiddet olarak tanımlamıştır. (3,4) T.C. Adalet Bakanlığı ise; kişinin fiziksel, ruhsal, cinsel veya ekonomik olarak herhangi bir zarara uğraması veya acı çekmesi ile sonuçlanan ve/veya sonuçlanabilecek davranışları, bu sonuca neden olabilecek baskı, tehdit ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, sözel, fiziksel, cinsel, ruhsal veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı şiddet olarak tanımlamıştır. (5)

ABD'de bulunan Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (CDC) Şiddet Tanımlama Komitesi şiddeti; psikolojik, fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddet olarak sınıflamıştır. Psikolojik şiddet, bir kişinin başka bir birey üzerinde baskı kurmak, onu kontrol etmek, küçük düşürmek, korkutmak ya da utandırmak amacıyla uygula-

¹ Doç. Dr., Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı AD., zerkesa@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-8728-7635

Bu amaca yönelik olarak, tıp fakültelerinin mezuniyet öncesi eğitim programlarına; hasta ile etkili iletişim becerilerinin geliştirilmesi, şiddetle karşılaşma durumlarında izlenecek yollar ve sahip olunan hukuki haklar konularının eklenmesi önerilmektedir. (8) Ayrıca, tıp fakültesi öğrencileri, sağlıkta şiddetin önlenmesine ilişkin çözüm önerileri kapsamında; eğitim programlarının artırılmasını, yasal düzenlemelerin güçlendirilmesini, güvenlik önlemlerinin artırılmasını ve cezai yaptırımların daha caydırıcı hale getirilmesini savunmaktadırlar. (14)

SONUÇ

Bu çalışma, sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin boyutlarını, nedenlerini, tıp fakültesi öğrencileri üzerindeki etkilerini ve çözüm önerilerini ortaya koyarak, halk sağlığı açısından önemli katkılar sunmaktadır. Şiddetin yalnızca şiddete maruz kalan kişiye değil, uzun vadede hem hekimlik mesleği hem de sağlık sistem düzeyinde olumsuz sonuçlar doğurabileceği vurgulanmakta; sağlık hizmetlerinin kalitesini, erişilebilirliğini ve sürdürülebilirliğini tehdit eden unsurlar ele alınmaktadır. Ayrıca, sağlık çalışanlarının güvenli çalışma ortamına sahip olmasının, toplumun sağlık hizmetlerinden etkin biçimde yararlanabilmesi için temel bir koşul olduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda çalışma, şiddetin önlenmesinin önemi ortaya koymakta geliştirilmesine ve sağlıkta şiddetin önlenmesine yönelik politikalara bilimsel destek sağlamaktadır.

KAYNAKLAR

1. Urgan, U. (2018). Kocaeli ilinde çalışan tıpta uzmanlık öğrencilerinin mesleksel sağlık durumları ve örgütsel stres düzeylerinin değerlendirilmesi. Tıpta Uzmanlık Tezi, Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.
2. Elliott PP. Violence in healthcare. What nurse managers need to know. Nurs Manage, 1997;28(12):38-42.
3. Dahlberg, L. L., & Krug, E. G. (2002). Violence - a global public health problem. In Krug, E. G., Dahlberg, L. L., Mercy, J. A., Anthony B. Zwi, A. B., & Lozano, R. (Eds.), World Report on Violence and Health (pp.1-21). Geneva: WHO Library
4. WHO. Preventing violence against health workers. Erişim: 25.08.2025 <https://www.who.int/activities/preventing-violence-against-health-workers>
5. T.C. Adalet Bakanlığı. Şiddet nedir? Erişim: 18.08.2025 https://evicisiddet.adalet.gov.tr/SIDDET_NEDIR.html
6. Centers for Disease Control and Prevention Committee. Violence prevention. Erişim: 16.07.2025 <https://www.cdc.gov/violenceprevention/index.html>
7. Criminal Psychology. Psychology of violence and intimidation. Erişim: 16.07.2025 https://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/24081_Pages_272_273.pdf
8. Tetik BK, Bağ HG, Paksoy N, et al. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. ve 6. sınıf öğrencilerinin gözünden hekime şiddet nedenleri. ACU Sağlık Bil Derg, 2018; 9(4):390-394
9. Keser Özcan N, Bilgin H. Türkiye’de sağlık çalışanlarına yönelik şiddet: sistematik derleme. Türkiye Klinikleri J Med Sci, 2011;31(6): 1442-1456.
10. Aydın, M. (2008). Isparta-Burdur sağlık çalışanlarına yönelik şiddet ve şiddet algısı. Türk Tabip-

leri Birliği, Isparta: Burdur Tabip Odası Başkanlığı.

11. Fernandes C, Bouthillette F, Raboud JM. et al. Violence in the emergency department: a survey of health care workers. CMAJ, 1999;161:1245-8.
12. Esen H, Aykal G. Sağlık kurumlarında yaşanan şiddetin değerlendirilmesi: eğitim ve araştırma hastanesi örneği. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 2020;7(1):1-9.
13. Erten R, Öztora S, Dağdeviren HN. Sağlık kuruluşlarında doktorlara yönelik şiddet maruziyetinin değerlendirilmesi. Türk Aile Hek Derg, 2019; 23 (2): 52-63.
14. Demirbaş N, Karaoğlu N. Hekim ve hekim adaylarının hekime yönelik şiddet algıları: bir ön çalışma. Genel Tıp Derg, 2021;31(2)130-134.
15. Cansever Z, Aşar ÜZ, Acemoğlu H, et al. Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin tıp fakültesini tercih nedenleri ve tıp eğitiminden beklentileri. Konuralp Tıp Dergisi, 2014;6(1):17-21.
16. Yalçınoglu N, Kayı İ, Işık Ş, et al. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi son sınıf öğrencilerinin tıp eğitimi ile ilgili görüşleri. İst Tıp Fak Derg, 2012;75(3):41-45.
17. Yaşayancan Ö, Bulut YE, Usta İ, et al. Araştırma görevlilerinin yaşam biçimleri ve şiddete maruz kalma durumları. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 2015;7 (1): 46-61.
18. İlhan MN, Özkan S, Kurtcebe ZÖ, et al. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde çalışan araştırma görevlileri ve intörn doktorlarda şiddete maruziyet ve şiddetle ilişkili etmenler. Toplum Hekimliği Bülteni, 2009;28(3):15-23.
19. Başpınar R, Gökşin Cihan F, Kutlu R. Tıpta uzmanlık öğrencisi hekimlerde depresyon sıklığı ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. Mustafa Kemal Üniv Tıp Derg, 2016; 7(25):1-9
20. Al B, Zengin S, Deryal Y, et al. Increased violence towards health care staff. J Academic Emergency Med, 2012;11(2):115.
21. Köylü, E. (2020). Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesindeki son sınıf öğrencileri ve hekimlerde tükenmişlik sendromu ve ilişkili faktörler. Tıpta Uzmanlık Tezi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği AD.
22. Ekmekci Ertek İ, Özkan S, Candansayar S, et al. Tıp fakültesi öğrencilerinde stres, tükenmişlik ve depresyon. Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2020;5(1):10-20.
23. Mansur F, Ceylan Ö. Defansif tıp ve defansif tıp konusunda yapılan akademik çalışmalar üzerine bir derleme. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2021;23(3):721-744.
24. Kalkan E, Özer K, İzci E, et al. Beyin ve sinir cerrahisi uzmanlarının tıbbi uygulama hatası davaları karşısında defansif tıp uygulamalarının belirlenmesine yönelik bir araştırma. Journal of Healthcare Management and Leadership, 2020;3(1):54-69.
25. Turla A, Aydın B, Ünlü B. İntern hekimlerin hekime yönelik şiddet konusunda yaşanmışlıkları ve düşünceleri. Adli Tıp Bülteni, 2012; 17(1):5-11.
26. Mayda A, Yılmaz M, Bolu F, et al. Bir tıp fakültesi 4, 5 ve 6. sınıf öğrencilerinde gelecek ile ilgili kaygı durumunun değerlendirilmesi. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2014;4(3):7-13.
27. Yılmaz M, Tellioglu M, Arıkan İ. Sağlıkta şiddet: tıp fakültesi öğrencilerinin mesleğe bakışına etkisi. Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi, 2021;6(3):404-412.
28. Tengiz Fİ, Babaoğlu AB. Tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinin kariyer tercihleri ve bu tercihleri etkileyen faktörler. SDÜ Tıp Fak Derg, 2020;27(1):67-78.
29. Yapalak AN, Uçar A, Yüce S, et al. Tıpta uzmanlık seçimini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi, 2021;84(1):120-9
30. Açıkgöz B, Ekemen A, Zorlu I, et al. Tıp öğrencilerinde uzmanlaşma eğilimi, uzmanlık alan seçimi ve etkileyen faktörler. Mersin Univ Sağlık Bilim Derg, 2019;12(1):113-125.
31. Hamzaoglu N, Türk B. Prevalence of physical and verbal violence against health care workers in Turkey. Int J of Health Services, 2019;49(4):844-61.